

(p.312), *субстанциальный* (p. 312), a elementelor cu sferă de circulație diferită în limbă (elemente din limba vorbită sau din limba populară și elemente din stilul savant): *обскурантизм, либеральничать, глупистика* (p. 182), *шагистика, ерундистика* (p. 187, 266, 485).

Pot fi de asemenea, reunite teme cu sens concret și afixe cu sens abstract: *халатность* (p. 182), *дряньность* (p. 188); apar compuse, care pot circula și în stilul savant, formate din expresii populare: *мордобитие, сногшибательный, неикосниматель* (p.188).

Părerea noastră este că una din cauzele acestor fenomene o constituie sfărâmarea, în această perioadă, a „barierelor“ existente între diversele ramificații ale limbii comune¹, care a permis o dată cu vehicularea materialului lexical dintr-o ramificație a limbii în alta și propagarea unor elemente derivative.

Renunțând la principiul istorismului care a stat la baza expunerii tematice din capitolul precedent, autorul procedează la clasificarea materialului după criterii derivative, gramaticale (sufixe, părți de vorbire, iar cîteva pagini sînt destinate prezentării compuselor). Este adevărat că această distribuție a materialului, mai comodă, cum indică însuși autorul (p. 188), permite relevarea caracterului activ în procesul derivării a anumitor elemente. Este cazul sufixelor *-ость*, (p. 188—208), *-ение* (p.209—218), *-изм*, *-ист* (p. 247—264). Se arată că sufixul *-ость* ocupă un loc important în sistemul derivării limbii ruse, fiind cel mai productiv sufix în perioada analizată (cca. 1000 de cuvinte).

Rețin atenția constatările legate de evoluția acestui sufix, de la apariția sa în limbă (p. 188), evoluție care marchează o linie ascendentă. Autorul explică largă circulație a acestui sufix și productivitatea sa înaltă, în perioada studiată, prin faptul că substantivele în *-ость* se formează în primul rînd de la adjective calitative și exprimă caracterul abstract al calității sau însușirii; ele se folosesc mai mult în stilul „cult“, stil care cunoaște o dezvoltare impetuoasă în această epocă (p. 189).

Sîntem de acord cu autorul că afirmația lui S. P. Obnorski, potrivit căreia în limba rusă cu ajutorul lui *-ость* pot fi formate substantive de la orice adjectiv, este o exagerare (p. 190). Am adăoga, la rîndul nostru, că productivitatea deosebită a sufixului *-ость* poate fi explicată și prin lipsa concurenței cu alte sufixe.

În cap. III, după ce se arată care sînt cauzele lingvistice și extralingvistice ale schimbărilor (p. 325—330), tendințele și legitățile proceselor semantice din perioada respectivă (p. 328—330), tipurile de evoluție semantică a cuvîntului (p. 330—333), se trece la prezentarea detaliată a acestor schimbări în diferite grupe lexicale.

Studiul fiecărui cuvînt prezintă o foarte mare cantitate de informații, ceea ce face din acest capitol un prețios inventar², un excelent instrument de lucru pentru cei ce se ocupă de lexicul limbii ruse, de istoria limbii ruse, în general. Meritorie într-un studiu de asemenea proporții apare și stricta delimitare a faptelor individuale, creații pasagere, de cele care constituie norma într-o epocă dată.

În *Concluzii*, sintetizîndu-se rezultatele întregii cercetări, se precizează că, în istoria limbii ruse literare, se poate vorbi de o nouă perioadă al cărei început este marcat de anii 30—40 ai secolului al XIX-lea (p. 542).

În continuare, fără să ne propunem observații de detaliu³, aducem în discuție doar cîteva probleme privind concepția întregii lucrări.

Față de intenția formulată în capitolul introductiv (p. 10), de a stabili relațiile sistematice în cadrul vocabularului perioadei studiate, autorul procedează, cînd trece la tratarea pro-

¹ A. Zemskaja, în articolul *Об основных процессах словообразования прилагательных в русском литературном языке XIX в.*, în „Вопросы языкознания“, nr. 2 din 1962, vorbește despre o influență a lexicului care se găsea la periferia limbii comune asupra limbii literare, iar V. D. Levin (*op. cit.*) arată că în această perioadă se manifestă o puternică tendință de depășire a rupturii dintre limba literară-savantă și limba vorbită, o luptă pentru apropierea și chiar contopirea lor în sistemul limbii literare.

² Sub acest aspect lucrarea apare cu ațit mai valoroasă cu cît pînă în prezent nu există un dicționar istoric al limbii ruse pentru perioada studiată.

³ O analiză minuțioasă cu multe observații de amănunt vezi în recenzia lui G. Hüttl-Worth, publicată în „Вопросы языкознания“, „“, nr. 3 din 1966, p. 105—111.